

Besluit "gevoelige bestemmingen (luchtkwaliteitseisen)"

Op 15 januari 2009 wordt het Besluit "gevoelige bestemmingen (luchtkwaliteitseisen)" (hierna: de AMvB) in Staatsblad nr. 14 gepubliceerd. De dag daarna, dus op 16 januari, treedt de AMvB in werking.

De komst en de strekking van deze AMvB zijn in het veld al geruime tijd bekend. Als uitwerking van het amendement-Van der Ham/Duyvendak d.d. 18 oktober 2006 is hierover immers meermalen uitvoerig met o.a. de Tweede Kamer van gedachten gewisseld. Vanwege die bekendheid is in de AMvB geen overgangsrecht voor lopende besluitvormingsprocedures opgenomen: voor alle nog te nemen besluiten vanaf de datum van inwerkingtreding heeft de AMvB direct effect. De AMvB laat wel de besluiten ongemoeid die vóór deze datum zijn genomen.

Met de AMvB wordt beoogd de realisering van scholen en andere gevoelige bestemmingen in de nabijheid van drukke (snel)wegen tegen te gaan als op de locatie in kwestie sprake is van een (dreigende) overschrijding van de Europese normen voor luchtkwaliteit.

Als een bestuursorgaan voornemens is een besluit te nemen over een gevoelige bestemming op een locatie binnen 300 meter vanaf de rand van rijkswegen (snelwegen en autowegen in beheer bij het rijk) of binnen 50 meter vanaf de rand van provinciale wegen (autowegen en overige wegen in beheer bij de provincie), dan moet het bestuursorgaan onderzoeken of op die locatie sprake is van een daadwerkelijke of een dreigende overschrijding van de grenswaarden voor zwevende deeltjes (fijn stof; PM_{10}) en/of voor stikstofdioxide (NO_2). Hierbij wordt erop gewezen dat tijdens de derogatieperiode voor de toepassing van deze AMvB de oorspronkelijke (dus niet tijdelijk verhoogde) grenswaarden blijven gelden van $40 \mu g/m^3$ jaargemiddeld voor PM_{10} en voor NO_2 en $50 \mu g/m^3$ etmaalgemiddeld met maximaal 35 overschrijdingsdagen per jaar voor PM_{10} .

Blijkt uit het onderzoek dat sprake is van zo'n (dreigende) overschrijding, dan mag ter plekke geen gevoelige bestemming worden gevestigd, ongeacht of het gaat om nieuwbouw ten behoeve van die gevoelige bestemming of om functiewijziging van een bestaand gebouw. Wel wordt eenmalig een beperkte uitbreiding van een bestaande gevoelige bestemming toegestaan die leidt tot een toename van maximaal 10% van het aantal personen dat ter plekke verblijft; hierbij is niet het feitelijk aantal verblijvende personen doorslaggevend, maar het aantal personen dat rechtens ter plaatse mag verblijven.

Ongeacht of sprake is van nieuwbouw, functiewijziging of uitbreiding van een bestaande gevoelige bestemming is toepassing van deze AMvB altijd gekoppeld

aan het nemen van een besluit: aan de toepassing van een bevoegdheid of wettelijk voorschrift als genoemd in artikel 5.16, tweede lid, van de Wet milieubeheer. Een functiewijziging die op grond van bijv. een reeds geldend bestemmingsplan al mogelijk is, wordt door deze AMvB niet belemmerd.

Voor de toepassing van de AMvB is niet relevant of de gevoelige bestemming – of het project waarvan deze gevoelige bestemming een onderdeel is – wel of niet “in betekenende mate” bijdraagt aan de concentraties PM₁₀ en/of NO₂ in de buitenlucht. De AMvB geldt ten aanzien van alle gevoelige bestemmingen binnen genoemde zones langs rijks- en provinciale wegen.

Tot de gevoelige bestemmingen behoren: scholen (voor onderwijs aan minderjarigen), kinderopvang, bejaarden-, verzorgings- en verpleegtehuizen. Achtergrond hiervan is dat de AMvB is gericht op functies die specifiek bedoeld zijn voor groepen mensen die extra gevoelig zijn voor verontreinigende stoffen, zijnde kinderen, ouderen en zieken. Om verschillende redenen behoren ‘normale’ woningen en ziekenhuizen niet tot de gevoelige bestemmingen.

Overigens is niet de precieze bestemming (saanduiding) doorslaggevend voor de toepasselijkheid van deze AMvB, maar de beoogde functie, dus het beoogde gebruik. Zo kan bijvoorbeeld een bestemming “gezondheidscentrum” mede een verpleegtehuis omvatten en kan een bestemming “maatschappelijke doeleinden” ook kinderopvang mogelijk maken. Ook in dergelijke situaties heeft deze AMvB zijn werking en zijn dergelijke functies – als onderdeel van het grotere geheel – niet toegestaan als sprake is van (dreigende) overschrijding van de normen voor NO₂ en/of PM₁₀.

Gezien het voorgaande vormt deze AMvB een aanvulling op het beginsel van een goede ruimtelijke ordening zoals verankerd in de Wet ruimtelijke ordening. De AMvB heeft niet tot doel om op voorhand elk risico af te dekken, maar om de meest nijpende situaties via een dwingende regeling te voorkomen.

Gezondheidsschade kan echter ook optreden als er geen sprake is van normoverschrijding. Daarom wordt bestuursorganen aangeraden terughoudend te zijn met het besluiten tot en realiseren van gevoelige bestemmingen binnen de genoemde zones langs wegen, ook daar waar de normen niet worden overschreden. De afweging daarover vindt plaats in de context van het beginsel van een goede ruimtelijke ordening, welk beginsel naast de AMvB onverkort van kracht blijft.